Küçük Hikâye

Müruru zaman

Yazan: Cahid Sıtkı Tarancı

O serin kasım akşamında, İstiklâl caddesinin bu görmüş geçirmiş, meşhur pastanesinde, camlı kapıdan girince sol taraftaki kuytu köşede oturan erkekle kızın konuşmasını bir duyan olsa, 1943 senesinde olduğuna mümkün değil inanamazdı.

Erkek, kahvesinden bir yudum alarak ısrarla soruyordu:

— Neden Melâhat neden?

Kız, zengin göğsünü açığa vuran mantosunun yakasını bir elile düzeltirken bir elile de, önündeki kakao fincanının tabağile oynayarak:

— Olmaz Raşid olmaz, diyordu.

Raşid, gördüğüne, işittiğine kolay kolay inanır takımından değildi. Koyu kahve rengi gözlerini yıllardır hayalile avunduğu bu Arnavud dilberinin alımlı ve zeki çehresinde, kendinden yana çıkabilecek bir mimik yakalamak ümidile, tetikte tutarak tekrar sordu:

— Sahi mi söylüyorsun? Demek on senedir içimde bir iman gibi yaşattığım aşkımdan şüphe ediyorsun, öyle mi?

Melâhat, daha evvel vücudile itiraz ederek sandalyesinde kıpırdandı:

— Aşkolsun sana Raşid. Bundan şüphe etmediğimi pekâlâ bilirsin.

Aşık bu; muhabbetli konuşmıyagör, ümide kapılması işten değil. Aralık sandığı kapıyı ardına kadar açmak iştiyakile çırpınan kesik ve sabırsız bir sesle:

— O halde, o halde? dedi.

Kız, daha açık bir sual karşısında kalmamak için, bahsi değiştirmek istedi, daha doğrusu, erkeği önledi:

— Sahi Raşid! Sen evlensen artık.

Tamam. Raşidin de aklından geçen buydu. Melâhatin bunu sezdiğine memnun:

— Benim de istediğim bu, dedi. Otuz yaşımı doldurdum. Askerliğimi yaptım. İstanbuldayım, iyi bir işim var. Bir aile geçindirebilecek kadar para da kazanıyorum. Sahiden daha fazla beklemek günah olur Melâhatim. Bak, sen de yirmi üç yaşındasın. Göreceksin, ne güzel, ne mesud bir çift olacağız. Bir «Peki!» çıksa o canım dudaklarından, dünyalar benim olacak!

Melâhat, konuşmanın bu yola dökülceğini aklına getirmemişti, daha doğrusu, aklına getirmişti de böyle olmasını istememişti. Kızın hakkı da vardı. Kendisi on üç yaşındayken sevdiği bu Raşid o zaman yirmi bir yaşındaydı. Melâhat boy atmış, serpilmiş, alabildiğine güzel bir kız olmuştu. Halbuki Raşid aynı boyda kalmış, üstelik yirmi bir yaş taravetini de kaybetmiş, herhangi bir adam oluvermişti. On dört yaşındaki bir kızın hayalinde yaşattığı erkek tipi nerde, yirmi üç yaşındaki kızın hayalinde yaşattığı tip nerede!

Melâhat bunları duyuyor, düşünüyor, fakat kendisini hâlâ seven, hem de gözü kapalı seven bu çocuk kalmış adama herşeyi olduğu gibi söylemek istemiyordu. İstemiyordu, çünkü çok müteessir olacağını biliyordu. Bakışlarının da yardımile sesini büsbütün tatlılaştırarak:

— Kuzum Raşid, dedi. Cariyen olayım, bırak beni. Tut ki beni görmedin birbirimizi görmedik. Tut ki yeni tanışmışız. Birbirimizi bacı kardeş gibi seviyoruz. Emret bana, sana istediğin kızı alayım. Şimdiye kadar kimsenin düğününde hizmet etmedim, fakat senin düğününde pervane olacağım.

Raşid, bu kızdan kendisine hayır gelmiyeceğini kalbi parçalanaraktan anlıyordu. Hele fazla ısrarı erkekliğe hiç yakışmıyacaktı. Sahnedeymiş, rol yapıyormuş gibi:

— Peki Melâhat, dedi. Evleneceğim. Ama bir şartla.

Kız, Raşidi kandırdığını, sevdalısının gerçekten sükûnet bulduğunu, hakikati kabullendiğini sanarak o keyifle yerinden sıçrar gibi bir hareket yaptı ve ona doğru eğildi:

— Çabuk söyle, nedir şartın?

Raşid yutkundu, sigarasından bir nefes çekti, rüyalarında kendinin olan bu gözlere, bu dudaklara baktı, bir ürperti geçirdi ve sigarasını tablaya bastırdı:

— Sana benziyen bir kızla.

Kız, şaşırmıştı:

— Nereden bulayım, dedi, bana benziyen bir kız?

Bu sefer erkek, sahnede olmak ve irticalen oynamak keyfile:

— Kardeşinle meselâ! dedi.

Melâhat Hanım daha da şaşırdı, o kadar ki, Raşidi paylamağa kadar gitti:

— Maşallah sana küçük bey. Bir de beni sevdiğinden bahsediyor. Daha kardeşim olup olmadığını bile bilmiyor.

Oysa ki Raşid, Melâhatin kardeşi olmadığını biliyordu. Ama, oyun değil mi, devam:

— Sahi mi Melâhat, kardeşin yok mu?

Bir kurulsun küçük hanım! Hiç kardeş filân kabul eder mi? Var mı yok mu güzel bir kendisidir bu dünyada. Raşid de aynı fikirde. Kızın nazı, edası da zaten bundan:

— Şunu iyi bil ki Raşid, ben annemin bir tanesiyim.

Raşidin bilmediği şey mi? Bütün aşkını sesine doldurarak:

— Benim de, benim de bir tanemsin Melâhat! dedi.

Melâhat, tehlikeli bir oyuna girdiğini, Raşidi kendinden soğutacak yerde büsbütün -doğru, farkında olmadan- kendine bağladığını neden sonra anladı. Bereket versin, sevdalı, gene ciddiyete dönmüş:

— Ah Melâhat, diyordu. Yedi sekiz sene evvel böyle mi konuşurdun?

Tabiî böyle konuşmazdı, konuşamazdı ki! O zaman Nestle çikolatalarından çıkan resimleri biriktiren, sinemalarda Greta Garbo'nun filân filmlerini seven küçücük bir kızdı. Şimdi dans etmeğe, sabaha kadar eğlenmeğe, istediği erkeği seçmeğe... Melâhat, kendisi de düşündükçe bir tuhaf oluyor, içten içe ürperiyordu:

— Evet Raşid, dedi. O zaman böyle konuşmazdım. Çünkü o zaman küçüktüm.

— Ben de o zaman çocuk sayılırdım, fakat ben değişmedim.

Kız, kendi kendine: «Keşki değişseydin!» dedi ama, Raşide ancak:

— Elde değil ki Raşid, dedi. Kimi insan değişir, kimi insan değişmez. Sana son derece hürmetim var.

Erkek hiç oralı değil:

— Bilir misin ki bir zamanlar... Sen de... beni...

Ağlamağa hazır bir ses her kadını az çok yumuşatır. Şaşırmıştı Melâhat. Raşidin yanan elini avuclarına alıp eski bir yakınlığın alışkanlık döküntüsile okşar gibi yaptı:

— Raşid, beni gerçekten seviyorsan, üzülmemi istemezsin, değil mi? Beni üzmiyeceksin, söz mü?

Erkek, talihsiz boynunu büktü:

— Söz.

Kızcağızın içi biraz ferahladı. Ne de olsa, vaktile bu Raşidi gerçekten sevmişti. Unutulur mu? Hattâ ilk mektubu gönderen kendisi değil miydi? Kaç geceler rüyalarında onunla uğraşmamış mıydı? Ama geçmiş o günler. Sene 1943 tür. Melâhat kendi kendine:

— Müruru zaman! diye mırıldandı.

Raşid, durmadan nefesler çektiği sigarasını tablaya bastırarak:

— Ne dedin Melâhat? dedi.

Kız, gözlerinin sulandığını belli etmeksizin, gene kendi kendine söylenir gibi tekrarladı:

— Müruru zaman!

Raşid, Hukukta okurken öğrendiği bu tabiri hiç sevememişti. Nasıl olur da bir hak, zamanla ve bilmem ne gibi şartlar içinde kaybolur? Vaktile idrak edemediğini şimdi anlıyordu. Bilgilerimizin en gerçekleri büyük kayıblar pahasına elde ettiklerimizdir.

Artık ne konuşacaklardı? Raşid, derin bir teessür içinde, sigarasından acele nefesler çekiyor, kâh kibritle, kâh sigara paketile oynuyor, oturduğu sandalyeye iyi yerleşememiş gibi durmadan kıpırdanıyordu. Melâhat de şaşkın ve gerçekten müteessirdi; sebebsiz yere çantasını açıp kapatıyor, mendilini çıkarıyor, tekrar yerine koyuyor, çantasını yeniden karıştırıyor, aradığını bulamamış gibi tekrar kapatıyordu. Kelimeler devri geçmişti. Ayrılıklarının ateşten vesikasını bakışlarile imzalamışlardı. Kalktılar. Kapıdan nasılsa beraber çıkan iki yabancı gölge gibi caddeye süzülüverdiler. Son bir el sıkışması. Söylenecek söz kalmışsa mahşere kalmıştır.

Raşid, akşam karanlığında Beyoğlunun o şaşkın kalabalığına katılmıştı; kulaklarında, tramvay çanlarını ve otomobil kornalarını bastıran bir ses, Melâhatin: «Müruru zaman!» diyen sesi, uzun akislerle çınlıyordu.

Yurdda din öğretiminin serbest olması kararlaştı

— Baştarafı 1 inci sahifede —

lerile bunlara bağlı bucak ve köylerde lerinde açılacaksa valilere, ilçe merkezlerinde açılacaksa kaymakamlara başvuracaklardır.

Öğretmenler

Din bilgileri dershanelerinde öğretmenlik etmek istiyenlerden öğretmenlik için esas olan medenî ahlâki vasıflarla sağlık şartlarından başka tahsil ve menşe bakımından devlet okullarında öğretmenlik edebilme sıfat ve yetkisini kazanmış bulunmak, yahud Üniversite ve yüksek okullarla liselerden veya bunlara denk sayılan diğer okul ve öğretim kurumlarından veyahud mülga imam ve hatib okullarından mezun olmak vasfı aranacaktır.

Dersiâm payesini veya vâiz yetkisini haiz olanlarla köy imamlığı etmiş veya etmekte bulunanlardan bu dershanelerde öğretim için yeterliği valiliklerce onanmış bulunanlara da öğretmenlik izni verilebilecektir.

Din bilgileri derhaneleri yurdun ancak ilk okulu bulunan yerlerinde açılabilecek ve bu dershanelere devam edecek çocuklarda ilk okulu bitirmiş olmak şartı aranacaktır. Bu dershanelere yazılmak, devam etmek tamamile yurddaşların kendi arzu ve isteklerine bırakılmıştır.

Dersler türkçe olacak

Din bilgileri dershanelerinde ancak hükûmetçe onaylanmış program tatbik olunacak, bu program dışında öğretim yapılmıyacak ve türkçeden gayri bir dil öğretilmiyecektir. Bu dershanelerde hükûmetçe incelenmiş ve kabul olunmuş kitablar okutulacak, bunların dışında her hangi bir kitab ve Türk harflerinden başka harflerle yazılmış kitablar okutulmıyacaktır. Öğrencilere belletilecek Kur'an surelerile dualar Türk harflerile yazılmış bulunacaktır.

Din bilgileri dershanelerinde tetbik edilecek programlarla okutulacak kitabların islâm dininin mezheb ve tarikatler üstünde müşterek olan akidelerini tanıtıp telkin eder mahiyette olmasına dikkat olunacaktır.

Dershane, siyasî maksadların elde edilmesi için alet olarak kullanılmak istendiği veya öğretimde islâm dininin akidelerini ve ibadetin usul ve şekillerini öğretmek amacı dışında her hangi bir faaliyete sapıldığı takdirde derhal kapatılacak ve sorumluları hakkında kanun kovuşturması yapılacaktır.

Seminerler

Din bilgileri dershanelerine öğretmen yetiştirmek ve imam ve hatiblik hizmetleri için eleman hazırlamak maksadile yurddaşlar din seminerleri dahi açabilirler.

Seminerler orta okul öğretimine dayanacak ve orta okul mezunlarına 5, lise mezunlarına ise 2 yıllık öğretim verecektir. Din bilgileri dershanelerinde olduğu gibi seminelerde de Millî Eğitim Bakanlığınca onanmış programlar uygulanacak ve bu bakanlıkça onananlardan başka kitab okutulmıyacaktır.

Din dershanelerinde olduğu gibi seminerlerde de öğrenimin millî bütünlüğü bozucu mezheb görüşlerine dayanan ve vatandaşlar arasında münaferet duyguları uyandırabilecek bir mahiyet taşımamasına son derece dikkat edilecektir.

Önümüzdeki ders yılından başlıyarak yürürlüğe konmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yukarıdaki madde lerde yazılı esasları kaplıyan bir yönetmelik düzenlenecektir. Bakanlık ayrıca din bilgileri dershaneleri için program ve kitab hazırlatacaktır.

Millî Eğitim Bakanı bugün seyahate çıkıyor

Ankara 2 (Telefonla) — Millî Eğitim Bakanı Reşad Şemseddin Sirer, yarın Ankaradan doğu illerine doğru bir seyahate çıkacaktır. Bakan, buradan Sıvasa gidecek, seyahatinin diğer merhalelerinde Tokad, Samsun, Erzurum ve Karsa uğrıyacak, millî eğitim teşkilâtı hakkında tetkik ve teftişlerde bulunacaktır. Bakanın seyahati 15 gün sürecektir.

TAKSİM

BELEDİYE GAZİNOSU

HALK

BAHÇESİNDE

4/7/947 yarınki cuma gününden itibaren her gün saat 17,30 dan 20,30 a kadar

MAGGİE CARLIS

Bayanlar Orkestrası

icrayi terennüm edecektir.

Geceleri, Açık Hava Sahnesinde

SİYAH İNCİLER

ve

GLORİA ve JERRY YORK

Tarafından tamamen yeni ve değişik programla

Müzikhol Temaşası

esnasında dahi sayın halka nefis parçalar dinletecektir.

MEVLİD

27 mayıs 947 tarihinde bir mayinin patlaması üzerine her zerresile bayrağa kavuşan deniz üstteğmen eşim Feyzullah Korelin kırkıncı ölüm günü Mevlid okutma vesilesile dinî bir anma töreni yapacağımızdan 5 temmuz 947 cumartesi öğle namazını müteakıb sayın meslektaşlarile yurddaşlarımızın Beyazıd camiinde bulunmalarını rica ederiz.

Kayınvalidesi Bergüzar Pekak
Eşi Mücellâ Korel

***

Devlet Demiryolları hareket başmüfettişliğinden emekli

ZEKİ DEMİREL'in

vefatının kırkıncı gününe rastlayan 4 temmuz 1947 cuma günü ikindi namazını müteakıb Bostancı camiinde aziz ruhuna ithaf edilmek üzere mevlid okunacaktır. Arzu edenlerin teşrifleri rica olunur.

MEVLİD

Tedavi edilmek üzere gitmiş olduğu Amerikada vefat etmiş olan albay Asım Akıncının ölümünün kırkıncı gününe tesadüf eden 4 temmuz cuma günü cuma namazını müteakıb Kadıköy Osmanağa camiinde Mevlûdu Şerif kıraat edileceğinden kendisini tanıyan ve sevenlerle arzu edenlerin teşrifleri rica olunur.

Ailesi namına İbrahim Akıncı

***

Bugün ikindi namazını müteakıb Yeni Camide İstanbul Evkaf Başmüdürlüğünce vâkıfların ruhuna ithaf edilmek üzere Mevlîdi Şerif okutturulacaktır. Arzu edenlerin teşrifleri rica olunur.

Bugün Bir MİLLET Alınız

ÖLÜM

Merhum Mabeyinci Hasan Beyin kızı, merhum Aydın oğlu Raşid Paşanın gelini, merhum veteriner binbaşı Rasih Beyin karısı ve merhum avukat öğretmen Raşid Aydınoğlunun annesi

AYŞE SÜKÛNE AYDINOĞLU

2 temmuz 1947 çarşamba günü sabahı Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi bugün Kadıköy Osmanağa camiinden kaldırılarak Karacaahmeddeki aile makberesine defnolunacaktır.

Not: Cenaze öğle namazından sonra kaldırılacaktır.

***

Mahkemei Temyiz azasından merhum Servet Yesarinin oğlu ve İstanbul Belediyesi Turizm şefi Semuh Yesarinin kardeşi mimar

HAYRULLAH YESARİ

dünkü çarşamba günü vefat etmiştir. Cenazesi bugün Altunizadede Küçük Çamlıca caddesi 61 numaralı köşkünden kaldırılarak Altunizade camiinde öğle namazından sonra namazı kılınarak Kısıklıdaki aile mezarlığına defnedilecektir.

***

Dul Bayan Arşalus S. Nahabetyan ve evlâdı Alis, Bay ve Bayan Jiray Nahabetyan, dul Bayan Hayganus Limonciyan aileleri, kendi zevc, babaları, amcaları, kardeşleri ve akrabaları olan

Dr. SARKİS NAHABETYAN'ın

(Yedikule Türk - Ermeni hastanesi sabık başhekimi ve halen dahiliye servis şefi) vefat ettiğini teessürle bildirirler.

Cenaze merasimi bugünkü perşembe 3 temmuz 1947 saat 15 te Beyoğlu Balıkpazar Üç-Horan Ermeni kilisesinde icra olunacağı ilân olunur.

Cenaze levazımatı Becidyan

Yedikule haricinde kâin Türk - Ermeni hastanesi mütevelli heyeti hastanenin sabık başhekim ve mesul müdürü birinci sınıf dahiliye mütehassısı

Dr. SARKİS NAHABETYAN'ın

ani ölümünü teessürle bildirir. Cenaze merasimi bugün perşembe günü saat 15 te Beyoğlu Balıkpazarında Üç-Horan kilisesinde icra kılınacaktır.

Mütevelli heyeti

***

1942 senesinde Pariste vefat eden Lâyık Mukbil Siyokun biraderi, İhab Hulûsi Görey, Nevgece Erel ile Yavuz Göreyin dayıları sabık hariciye memurlarından ve emekli süvari binbaşısı

MEKİN MUKBİL SİYOK'un

nâşı memleket toprağında gömülmek üzere temmuzun 3 üncü perşembe günü sabahı Ege vapurundan Galata rıhtımına çıkarılarak hususî vapurla Kandillideki aile mezarlığına nakledilecektir. Bu son merasime gelmek istiyen silâh arkadaşlarile dostlarının perşembe sabahı saat 10 da Galata rıhtımında bulunmaları rica olunur.

TEŞEKKÜR

Sayın kaymakamımız Bay Mehmed Ali Özgürün halkımıza karşı göstermiş olduğu çok âdilâne hareketleri ve halkın her türlü işile ve derdlerile ayrı ayrı meşgul olması ve Sümerbankın tevzie tâbi mallarını tam manasile herkese müsavi şekilde tevzi etmesi halkımızı o kadar memnun ve mütehassis etmiştir ki, kendisine sayın gazeteniz vasıtasile teşekkür etmeyi, uzun zamandanberi aradığımız adalet tanıyan bir kaymakama kavuşmuş olmanın sevincile bir vazife biliriz.

Tokad Reşadiye kazası ve civarı halkı

AYLIK

İSTANBUL

Atatürk inkılâblarının ilmini yapan ve dünya meselelerini bu inkılâblara göre tetkik eden TEK ve büyük millî dergidir.

Son çıkan 66 ncı sayısında

Atatürk inkılâbları önünde vazifemiz, Tarih Şuuru ve Vatan başlıklı yazılarla

Ahmed Hamdi Tanpınar'ın

Musiki başlıklı nefis bir şiiri

Bugünkü Rusya
Bugünkü Fransa

ve

Atom Bombası

hakkında üç büyük etüd

Paul Valéry'nin incelemeleri

101 lik

başlıklı büyük bir hikâye

W. Somerset Maugham'ın romanının devamı

ve

Ayın Tarihi

İstanbul'u Okuyunuz.

BİRİ YER, BİRİ BAKAR!..
KIYAMET BUNDAN KOPAR!.

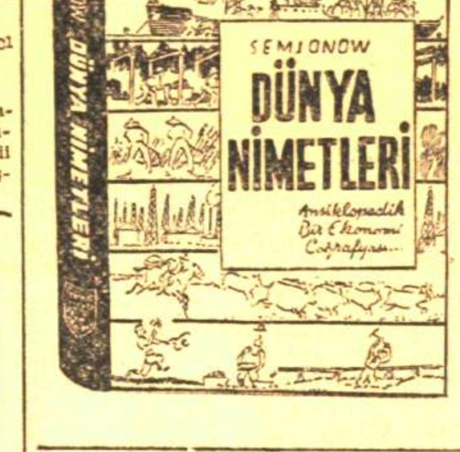

Yalnız bu olsa yine iyi. Komşunun tavuğu, komşuya kaz görünmese dünyada gürültü mü olurdu? Yazık ki hakikat böyledir ve acıdır. İsyanlar, ihtilâller ve kanlı savaşlar hep gırtlak derdinden kopagelmiştir... Ve dünyada rahatın başlıca temeli ekonomi hayatını iyi ayarlıyabilmektedir.

Size burada resmini gördüğünüz kitabı şunun için tavsiye etmek isteriz: Bu kitabı okuduktan sonra dünya meselelerini ve dünya siyasetini daha iyi anlıyacaksınız. Hem yalnız onu anlamakla kalmıyacak " Bu ekonomidir, dünyanın en karışık ilmidir. Anlamazsınız! " dedikleri ekonominin içyüzüne nüfuz edeceksiniz. O zaman Türkiyemizin, geleceğini sağlamak için neler yapmak gerektiği hakkında sağlam fikirlere sahip olacaksınız. Böyle güzel, bukadar açık ve mevzuunu tatlandırarak ele almış bir kitap daha görmediniz. Mükemmel ciltli 340 sayfa, birçok resim ve harita. Fiatı 5 liradır. (Çıkaran : Türkiye Yayınevi, Ankara caddesi No. 36 - İstanbul).

ÇOCUKLAR İÇİN

Tatilde Okunacak Faydalı Kitablar

MURAD REİSİN OĞLU	A. Bülend Koçu	100
Hayvan Masalları	Naime Yaşaroğlu	100
Küçüklere Masallar	Naime Yaşaroğlu	75
Mantar Perileri	Naime Yaşaroğlu	25
Sihirli Saat	M. Hayri Egeli	25
Alangeyik	M. Hayri Egeli	25
İlk İnsanlar	Fethi Dosdoğru	50
Budala İvan	Fethi Dosdoğru	25
Ördek Kardeş İstanbulda	Aysel Gülnaz	25

AHMED HALİD KİTABEVİ

MİLLÎ MÜCADELEDE

ANKARANIN İLK GÜNLERİ

Merhum Ahmed Ağaoğlunun siyasî hatıratını BUGÜN çıkan

Demirkırat'ta

OKUYUNUZ.

İSMAİL DÜMBÜLLÜ TİYATROSU

Bu Akşam: BÜYÜKDERE

BEYAZ PARKTA

Yüksek ses sanatkârı Gazelhan

AYDA SÖNMEZ

ve arkadaşları. Ahmed GÜLDÜRÜR, Eyüb SABRİ, Tevfik İNCE birlikte

CANAVAR KADIN

Komedi 3 perde ve zengin varyete

Yarın akşam: BEYLERBEYİ Tiyatrosunda aynı program

Bugün Matinelerden İtibaren

LÂLE SİNEMASINDA 2 büyük film birden

1 — DEMİRHANE MÜDÜRÜ (Türkçe)

YUSUF VEHBİ — MEDİHA YUSRİ

2 — KABADAYILAR KRALI

HUMPHREY BOGART — İRENE MANNİNG

Bugün Matinelerden İtibaren

KADIKÖY SÜREYYA'da 2 büyük film birden

1 — VATAN KURTARAN ASLAN (Türkçe)

ERROL FLYNN — OLİVİA de HAVİLLAND

2 — YILDIZLAR BARI

E. GARDNER — MARJORİE MAİN

Bugün Matinelerden İtibaren

AR SİNEMASINDA

AYRILMIYACAĞIZ

R. CUMMİNGS — L. SCOTT

Bugün Matinelerden İtibaren

SARAY SİNEMASINDA

İki büyük filmden mürekkeb fevkalâde bir program daha

TİNO ROSSİ
AŞK SERENADI
filiminde (Fransızca)

Ronald COLMAN
Douglas FAİRBANKS Jr.
Madeleine CAROLL
ZENDA MAHKÛMLARI
filminde (Türkçe)

Milyonluk bir şehri besliyen küçük bir kasaba

Kaplıcalarile şöhret bulan Yalova, İstanbulun sebze, meyva ve yoğurt ihtiyacının mühim bir kısmını da temin eden bir ihracat merkezi haline gelmiştir

Yalova denilince, hep akla, Yalova kaplıcaları gelir. Uzun yıllardanberi kaplıcalar hakkında yapılan türlü neşriyat, bu şifalı suyu, halka tanıtmış, sevdirmiştir. Hele bu sene, kaplıcaların yeni bir idareye verilerek, ticarî bir zihniyetle, biraz daha inkişafına teşebbüs edilmesi Yalovayı Türkiyenin en başta gelen bir «su şehri» mertebesine çıkarmıştır. Fakat Yalova kaplıcaları ve bunların şifaî hassaları, bugünlük bu yazının mevzuu dışındadır. Ben, bu satırlarla, asıl Yalovadan, Yalova kasabası ve köylerinin iktisadî ehemmiyetinden ve bazı dileklerinden bahsedeceğim. Yalovaya yaptığım iki üç günlük kısa bir seyahat, bana, istikbalin bu mühim şehri hakkında bir çok şeyler öğretti.

Yalova, herşeyden evvel, milyonluk bir nüfusu barındıran İstanbulun, sebze, meyva, süt ve yoğurt istihsal merkezidir. İstanbulda oturan bizler, bu şehrin istihlâk ettiği yoğurdun Silivriden temin edildiğini zannederiz. «Silivri yoğurdu» ismile burada satılan yoğurdların, meğer, mühim bir kısmı bize Yalovadan geliyormuş. Yediğimiz çeşidli meyvalar ve sebzeler, gece gündüz İstanbulla Yalova arasında işleyen motörlerle Yalovadan nakilediliyormuş, sebze, meyva, süt ve yoğurddan başka senede bir buçuk milyon liralık da tütün ihrac ediliyormuş.

Yalova kazasının iktisadî durumu etrafında, Yalovanın dirayetli ve kıymetli kaymakamı Hüsnü ile konuşurken, kendisinden bazı rakamlar rica ettim. Kaza nüfusunun yirmi bin kadar olduğunu öğrendim. Kaza merkezinde ise yalnız üç bin nüfus varmış. Fakat kaza merkezi, bugün, geçen yıllara nazaran daha çok güzelleşmiş, yeni yeni binalar yapılmış, bir taraftan da yapılıyor. Hattâ, burada, konforlu bir de otel inşa edilmektedir. Yalovanın iktisadî sahada günden güne büyük bir hızla ilerlediğini gören İş Bankası da, burada güzel bir şube açmış, bu şube açılır açılmaz da derhal büyük bir rağbet görmüştür. Halkın bankaya karşı gösterdiği alâkada, şube müdürünün çok pratik ve işgüzar olmasının tesiri bulunmakla beraber, böyle bir malî müesseseye olan ihtiyacın da büyük tesiri görülmektedir.

Yalova kazasının yirmi bin nüfusu, otuz köye taksim edilmiştir. Merkez nahiyesile beraber kazanın üç nahiyesi vardır. Bütün köyler, muntazam yollarla ve telefon şebekesile birbirlerine bağlanmıştır.

Kaymakama, kaza dahilinde vukuat olup olmadığını sorduğum vakit, bana, şu cevabı verdi:

«— Bütün halk, işile, gücile meşgul. Herkes, bahçesinde, tarlasında çalışıyor ve mahsulünü yetiştirip satmağa uğraşıyor. Halkımız, çok çalışkan ve işgüzardır, çalışmaktan vakit bulup da vukuat çıkarmağa, kavga etmeğe zamanı yoktur.»

Bu cevab, çok hoşuma gitti. Hakikaten öyle. Kavga, dövüş, cinayet, biraz da işsizlerin, tembellerin meşgalesidir. Sabahtan akşama kadar çalışan bir vatandaş kütlesinin, bu gibi şeylere vakti olur mu?

Son senelerde meyva ve sebze fiatlarının çok yükselmiş olması, Yalovalılara, yeni bir istihsal hızı vermiş. Yeniden sebze bahçeleri yapılmış, yeni yeni meyvalıklar vücude getirilmiş. Gerek sebze ve gerekse meyvanın, Yalovada, Kartal ve Pendik havalisinden daha erken yetişmekte olması da, mallarını daha iyi fiatla satmak imkânını bahşediyor. Yalovanın, bazı dağ köyleri de var. Buralarda mebzul su olmadığı için, bu köyler halkı, kömürcülükle hayatlarını kazanmaktadır.

Bana verilen rakamlara göre, Yalovalıların bir senelik istihsal ve ihracatını şöylece sıralamak kabildir: 137 ton sebze, 1497 ton çeşidli meyva, 310 ton zeytin tanesi ve 463,000 kilo süt mamulâtı. Yukarıda da bahsettiğim gibi, bir buçuk milyon lira değerinde de tütün.

Bu istihsal bolluğu karşısında, acaba Yalovalılar, buğday, arpa vesaire gibi maddeler yetiştirmiyorlar mı? Evet, bunlara, pek vakit bulamıyorlarmış. Yalnız, âdet yerini bulsun diye, çok az miktarda buğday, arpa ekiliyor, bu da, mahallî ihtiyacın ancak yüzde onunu karşılıyormuş; üst tarafını, dışarıdan satın alıyorlar. Sebze, meyva ve diğer maddeler fazla kâr temin ederken, buğdayla, arpa ile kim uğraşacak?

Yoğurdculuktan bahsedilirken, Yalovanın, bu işte çok ilerlemiş olduğunu söylüyorlar. Hem de Yalova yoğurdunun, bir kısım yerlerden daha iyi olduğunu iddia edenler var. Yalnız yoğurd müstahsilinin, bugün belini bükken, fiatları yükselten, rekabet sistemini ortadan kaldıran bir derdi var. O da teneke yoksuzluğu. Müstahsilin bir çoğu, kendilerine lâzım olan tenekeyi karaborsadan yüksek fiatla alıyor, bu sebeble maliyet çok yükseliyormuş. Bunlar, teneke tevziatında biraz daha cömerd davranılmasını istiyorlar. 463 ton süt mamulâtı az bir şey değildir ve bunları müstehlike arzedebilmek için mutlaka tenekeye ihtiyac vardır.

Yalova toprakları, bugünkünden çok daha fazla meyva ve sebze istihsaline elverişli olduğu için, Tarım Bakanlığı, burada bir kuru sebze fabrikası kurmağa karar vermiş. İhrac edilemiyen sebzeler, bu fabrikada kurutulacak ve kış günlerinde istihlâk pazaralarına sevkolunacaktır. Bu fabrikanın biran evvel kurulması, Yalovalıları daha fazla istihsale teşvik edecek, memlekete, daha çok para girecektir.

Şimdi bunların hepsi iyi ve sevindirici şeyler. Fakat Yalovalıların, hayatî ehemmiyette saydıkları bir dilekleri var. Sayıp döktüğümüz bütün bu istihsal maddeleri, Yalova vapur iskelesinden bir hayli uzakta Samanlıdere denilen bir mevkiden motörlere yüklenmekte ve sevkolunmaktadır. Bu Samanlıderenin ağzı, kumla, taşla dolmuş, motörler, tabiî bir liman ve sığınak olan bu dereye giremiyorlarmış, tahmil ve tahliye de pek zor oluyormuş. Hattâ kış aylarında, denizin azgın zamanlarında buradan mal yüklemek ve boşaltmak, mal ve can kaybını mucib oluyormuş. Yalovalılar, bundan bahsederken, adeta gözleri yaşarıyor ve bu «hayatî ehemmiyette» ki derdlerine bir deva bulunmasını rica ediyorlar.

Bu dere ağzının temizlenmesi, tahmil ve tahliyeye müsaid bir hale konulması için yüz bin liraya ihtiyac varmış. Fakat bu parayı verecek makam bulunamadığı için de iş görülemiyormuş. Bu gibi işlerle, herhalde Ulaştırma Bakanlığının meşgul olması lâzımdır, zannediyorum. Bakanlık, buna bir himmet etse de, Yalovalıların gözyaşlarını dindirse, nekadar iyi olur.

Yalovalıların, Ulaştırma Bakanlığından, daha doğrusu Denizyolları Umum müdürlüğünden bir istekleri daha var. İstanbulla Yalova arasındaki vapur seferlerinin arttırılması. Bunun için şimdilik yeni bir vapur tahsis edilmesini istemiyorlar, yalnız, şu küçük işin yapılmasını rica ediyorlar. Sabahleyin İstanbuldan Yalovaya giden vapur, 11,30 da oraya varıyor ve yolcularını boşalttıktan sonra 18,45 e kadar iskelede yatıyor. Bu uzun bekleme esnasında bu vapurun hiç olmazsa Büyükadaya kadar bir sefer yapması ve öğleden sonra İstanbula inecek yolcuları Büyükadaya bırakması, şimdilik ihtiyacı karşılıyacaktır. Büyükadaya ulaşan yolcular, buradan İstanbula, her saat işleyen vapurlarla kolayca gidebileceklerdir. Hakikaten, bu, olmıyacak bir şey değildir ve çok lüzumludur. Çünkü Yalova iskelesi, sadece Yalovanın değil, bütün civar kazaların iskelesi ve bir münakale ve irtibat merkezi haline gelmiştir.

Yalovanın, faal bir Belediye reisi de var. Belediyecilik de burada bir hayli ilerlemiş. Bunu, evvelâ, sokakların temizliğinden anlıyoruz. Belediye, yeni yeni teşebbüslere geçmiş, bir çok işler yapmak kararında. Hattâ bu maksadla İller Bankasından istikraz yapılmış, Vilâyetten de önemli bir yardım görmüş. Yakın yıllarda Yalovayı bambaşka ve büyük bir şehir olarak görmek hayal değildir. Fakat bunun için yapılması icab eden işler, tahakkuku zarurî faaliyet lâzımdır. Başka bir yazımızda da bunlara işaret edeceğim.

Ahmed İhsan

Silivri vapuru faciası

— Baştarafı 1 inci sahifede —

adası önlerinden geçerken bir serseri mayine çarpmış, makine dairesi altında vukua gelen şiddetli bir infilâk neticesinde sulara gömülmüştür.

Taharriyat

Denizyolları idaresi, Bodrumdaki acentasına bir telgraf çekerek kurtulanların mümkün olduğu kadar iyi bakılmasını ve sıhhatte olanların derhal en kısa yoldan İstanbula gönderilmesini bildirmiş, aynı zamanda hâdise mahallinde tetkiklerde bulunmak üzere dün akşam bir de müfettiş göndermiştir.

Buraya gelen malûmata göre facia esnasında hiç yara almıyan kazazedeler bir hayli uzak olan sahile yüzerek çıkmışlardır. Diğer mürettebatın akıbetleri henüz meçhuldür. Bodrum gümrük ve sahil muhafaza teşkilâtı geminin kaybolan mürettebatını aramaktadır.

Vapur, kaptan Namık Yurdsan idaresinde üç gün evvel İstanbuldan hareket etmişti. Geminin asıl kaptanı olan Süreyya Bek mezunen şehrimizde bulunmaktadır.

Geminin evsafı

Gemi, 1941 senesinde İngiltereden alınmıştır. 54 metre boyunda, 12 metde genişliğinde olup gros tonu 692, detveyt tonu 470 tir. Azamî yolu 10.5, servis yolu 7 mildir. 2 aded can filika, 1 tane can salı, 29 tane can yeleği, 9 tane can simidi vardır. Gemi Denizyollarının Çardak, Derince ve Mudanya vapurlarının aynıdır.

Kurtulanlar ve kayıblar

Geminin mürettebatı 30 kişidir. Bunlardan biri hasta olduğundan burada kalmıştır. Dün şehrimize gelen malûmata göre mürettebattan ikinci makinist Naim Selçuker, usta gemici Ahmed Can, gemici Nazım Çıkıt, gemici Ahmed Tufan, yağcı Dursun Sevinc, ateşçi Sabri Özen, ateşçi Salâhaddin Gürer, kömürcü Nazım Yılmaz, telsizci Tevfik Osman, ahçı Mevlûd Türk kurtulmuşlardır.

Dün akşam geç vakit aldığımız malûmata göre, geminin aranmakta olan mürettebatından ikinci kaptan Kâzım Tekin, üçüncü kaptan Hakkı Dişli, çarkçıbaşı Etem Talaykan, güverte lostromosu Mehmed Öztürk, dümenci Hüseyin Morgül, gemici Zihni Bektaş, Niyazi Karadeniz, İbrahim Şahin, İsmail Morgül, Dursun Sevinc, ateşçi Sabri Özcan, Kasım Bıyık, Yunus Bıyık, kamarot Abdullah Aydoğan, Ali Âziz Urer, Mustafa Yılmaz, lostromo Saim Karan, kumanyacı Hayri Akın ve geminin muvakkat kaptanı Namık Yurdsan henüz bulunamamışlardır.

Hâdise, Denizyolları İdaresinde ve Türk denizcileri arasında derin bir teessür uyandırmıştır.

İzmirden verilen malûmat

İzmir 2 (Telefonla) — Bodrum civarında Çatallar mevkii açıklarında serseri bir mayine çarparak batan Silivri vapurunun 29 kişilik mürettebatından 10 unun karaya çıktığı, diğerlerinin akıbeti meçhul olduğu ve denizden şimdiye kadar 7 cesed çıkarıldığı anlaşılmıştır.

Ajansın tebliği

Bodrum 2 (a.a.) — Devlet Denizyollarına aid Silivri isimli araba vapuru 30 haziran günü 18.37 de Bodrumun karşısındaki Leryos ve Çatallar adaları arasından geçerken iki mayine çarparak parçalanmış ve batmıştır. 29 mürettebatından dokuzu hafif yaralı çıkmak üzere 10 u kurtarılmıştır. İnfilâkı müteakıb bu tayfalardan dokuzu geminin sandalı ile Çatallar adasına çıkmış ve birisi de Rum balıkçısı tarafından kurtarılmıştır. Kurtarılan mürettebat Bodrumun Karatoprak köyüne getirilmişlerdir. Hâdisenin ilçe merkezine bildirilmesini müteakıb 4 ve 5 numaralı gümrük muhafaza motörleri vaka mahalline gönderilmiş ve kurtarılanlar Bodruma getirilmişlerdir.